

12. Лозко Г.С. Шаян В. / Г. С. Лозко // Історія соціологічної думки: енциклопедичний словник-довідник. – Львів, 2016
13. Mala encyklopedia filozofii. – Bydgoszcz, Polska, 1996. – 572 s.
14. Релігієзнавчий словник / За ред. проф. А. Колодного і Б. Лобовика. – К., 1996. – 392 с.
15. Русич М. Децо із життєпису Володимира / М.Русич // Альманах Світання. – 1974, № 3 (V). – С.3–6.
16. Словник іншомовних слів / Уклад. С.М.Морозов, Л.М. Шкарапу-та. – К.: Наук.думка, 2000. – 680 с.
17. Філософія: Підручник / За ред. Горбача Н.Я.– Львів: Логос, 1995. – 224 с.
18. Худаш М. Походження та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких Божеств. – Львів: НАН України, Інститут народознавства, 2012. – 1064 с.

19. Чмихов М.О. Джерела язичництва України-Русі / Микола Чмихов // Індоевропа: Тематичний випуск. – 7506 (1988–1989). – Кн. 1–4 // Ел. ресурс: <http://maidan.org.ua/arch/oldrel/1063977959.html>
20. Шаян В. Віра Предків наших / Володимир Шаян. – Гамільтон, Канада. – 1987. – 894 с.
21. Шаян В. Віра Предків наших: вибрані твори / Серія "Пам'ятки релігійної думки України-Русі" / Передмова, упор., комент. та заг. ред. проф. Г.С.Лозко / Шаян Володимир Петрович. – К.: ФОП Стебеляк О.М., 2018. – 400 с.
22. Шаян В. Григорій Сковорода – лицар святої борні / Володимир Шаян. – Лондон – Торонто, 1973. – 111 с.

Надійшла до редколегії 03.04.18

Г.С. Лозко

75-ЛЕТИЕ ОРДЕНА БОГА СОЛНЦА: ФИЛОСОФСКО-ИСТОРИЧЕСКОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ

В статье рассматривается история и метафизика религиозно-политической организации, созданной профессором В.Шаяном в 1943 во Львове с целью "освобождения Духа нации" – возрождение собственной национальной духовной культуры (этнорелигии). Введено в научный оборот осмысление новых архивных материалов (писем, документов), а также философско-религиоведческого наследия В.Шаяна. Сделан вывод о непреходящем духовно-культурном значении идей Ордена Бога Солнца в отечественной и европейской духовной культуре.

Ключевые слова: Орден Бога Солнца, Владимир Шаян, Дух нации, этнорелигия, родная вера, метафизика, онтология.

H. S. Lozko

75TH ANNIVERSARY OF THE KNIGHTLY ORDER OF THE SUN GOD: PHILOSOPHICAL AND HISTORICAL REFLECTION

The article considers the history and metaphysics of the religious and political organization created by Professor V. Shayan in 1943 in Lviv in order to "liberate the Spirit of the nation" – the revival of its own national spiritual culture (ethnoreligy, native faith). Methodological bases of this article are textological, historical and metaphysical methods. Firstly, the author investigates the history of The Knightly Order of the Sun God, and therefore applies the principle of historicism, which describes the facts that were able to collect from various sources about The Order, his knights and sympathizers of Shayan's idea. Secondly, the philosophical heritage of V. Shayan, who was an idealist, and metaphysics for him was one of the most important methods of knowing the spiritual essence of the culture of our ancestors. Therefore, metaphysics may well be the object of study and is justified by a religious knowledge point of view. While studying the scientific, artistic and epistolary heritage of V. Shayan, textological methods of work with texts of his works, archive and bibliographic apparatus were used (collection, study and classification of sources). The philosophical comprehension of the spiritual and cultural phenomenon and the importance of The Knightly Order of the Sun God in the life of the Ukrainian nation is described with the using of national-existential methodology, which makes it possible to see any phenomenon through the prism of authentic Ukrainian axiology. New scientific materials (letters, documents), as well as philosophical and religious heritage of V. Shayan were introduced into the scientific circulation. Was made a conclusion about the importance of the spiritual and cultural heritage of Professor Shayan and the value of The Knightly Order of the Sun God ideas in the domestic and European spiritual culture. It is proved that the native faith together with the native land and the native language preserves the energy of the nation and its self-identity.

Keywords: The Knightly Order of the Sun God, Volodymyr Shayan, Spirit of the Nation, ethnoreligy, native faith, metaphysics, ontology.

УДК 261.7

М.М. Мокієнко, канд. істор. наук, старший науковий співробітник

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ П'ЯТИДЕСЯТИЦЬКОЇ МІСІЙНОЇ ЕКЛЕЗИОЛОГІЇ

У статті аналізується евристичний потенціал, теоретичні і практична значущість сучасних методологій дослідження розвитку п'ятидесятицької місійної еклезиології. У цілому п'ятидесятицька місійна еклезиологія розвивається у напрямку подолання суб'єктивізму та примітивізму у напрямку до творення об'єктивістських та інтерсуб'єктивних теорій місії та місійної еклезиології. Особливе значення має триада "Дух-Слово-Спільнота", що конститує церкву, є умовою успішності місії. А саме, досвід переживання присутності Духу надає переконливості Слову Писання, і вони разом формують Спільноту, яка, як народ Божий, є місцем прояву діяльності Бога для світу. Завданням місії є не спасіння окремих осіб "від світу" в церковних спільнотах, а цілісне преображення світу, виявлення влади Бога над світом, що має проявлятися у повноті в есхатологічній реальності Царства Божого, а сьогодні виявляється у п'ятидесятицьких церковних рухах.

Ключові слова: сучасна теологія, місія, еклезиологія, п'ятидесятицький рух, триадологія.

Місійно-еклезиологічна рефлексія у вітчизняному п'ятидесятицтві знаходиться у зародковому стані. Багато десятиліть рух перебував на грані виживання через радянський атеїстичний експеримент і, як наслідок, заборону легальної діяльності. Відтак, осмислення магистральних теологічних питань було загальмовано. За чверть століття перебування п'ятидесятицтва у новому статусі прориву у цьому напрямку не сталося. Звідси, спроба використати зовнішню допомогу задля методологізації дослідження. Закордонні дослідження п'ятидесятицького феномену, крім галузей історії та біблеїстики, є теж доволі молодими. Втім, там вже напрацьовано чималий доробок в царинах місіології та еклезиології й зроблено чимало спроб методологізації руху. В цілому, п'ятидесятицький рух – надзвичайно динамічна складова сучасного християнства. Сьогодні його послідовники є найбільшою християнською спіль-

нотою після католицтва, і перевершують за чисельністю всі інші форми протестантизму, взяті разом. За останнє століття цей рух зріс з нуля до принаймні півмільярда прихильників. Його дивовижне зростання, духовна жвавість і спроможність адаптуватися до місцевих ситуацій актуалізують необхідність дослідження п'ятидесятицького розуміння місії та церкви, виявлення ролі цих поглядів для практик руху.

Сьогодні назріла необхідність систематичного аналізу методології дослідження розвитку п'ятидесятицької місійної еклезиології, що і є метою статті.

Перш за все, дане дослідження покликане зробити крок в налагоджені діалогу між систематичним богослов'ям та місіонерськими дисциплінами, про необхідність якого у свій час писав Д. Бош [9, с. 492-496]. Цьому суттєво має допомогти процес "оновлення християнськими традиціями протягом XX ст. місіонерської спрямованос-

ті еклезиології" [5, р. 275]. Цей процес, значно активізувався на початку XXI ст., виявивши значний евристичний потенціал місіонерської еклезиології. Водночас, коли в центрі дослідження п'ятидесятництво, неможливо оминати пневматологію, що живить не лише місійну еклезиологію, а увесь корпус п'ятидесятницької теології.

На нашу думку, для дослідження трансформацій в місійно-еклезиологічній царині вітчизняного п'ятидесятницького руху доречним буде використання методології малайзійського вченого та пастора Амоса Йонга. Він є автором значної кількості книг та статей в яких демонструє яскраво п'ятидесятницький підхід при цьому фокусуючись на взаємодії християнської теології та інших віросповідань. Методологія А. Йонга також тринітарна, орієнтована на церковні громади й бажання вірних приймати участь у Божій роботі в усьому світі.

Найбільш повно А. Йонг представляє свою методологію у книзі "Дух-Слово-Спільнота" [8], яка спрямована на консенсусний підхід, що може допомогти подолати богословські кордони тих пропозицій, які наразі існують. Стержем цієї методології є своєрідна тріада "Дух-Слово-Спільнота", яка витікає з дослідження Трійці й прагне причетності вірних до відмінності, взаємозалежності, обопільності та перихоретичності відносин між Духом, Сином та Отцем. При цьому тріада понять Духа, Слова й Спільноти відображає дію Трійці не механічно.

Коли А. Йонг говорить про "Дух", він фокусується на моменті практики, досвіду та інтерпретації, стверджуючи, що Бог являє себе через наш суб'єктивний досвід, а розуміння має фундаментальне значення для інтерпретації нашого досвіду. Момент "Слова" концентрується на думці та об'єктах, які є вихідними даними для інтерпретації. Особливе значення тут має зустріч з Христом через Писання. Акцент на "Спільноті" є фокусом на загальних умовах та традиціях, які формують прийняті інтерпретації. До них відносяться різноманітні церковні параметри й теологічні традиції, критично використовувани в теології [8, р. 220]. Зазначені три елементи не можуть існувати один без одного бо виходячи з перихоретичного розуміння Трійці, і кожному з них необхідно бути пов'язаним з іншими. Богослов'я обумовлене такою методологією є трансформуючим, преображаючи віруючого Духом у напрямку Христа й дозволяючи спільноті бути відкритою до коректив. При цьому кожен з моментів відноситься як до церковної роботи Бога так й загальної діяльності у всьому світі. На думку А. Йонга така методологія веде до поєднання досвіду Духа, лейтмотиву Слова, діалогу між Спільнотами задля направленості руху зовні.

Як стверджує Д. Якобсен з початку п'ятидесятницького руху існувало переконання, що пневматологія забезпечує життєво важливий вхід в богослов'я [2, р. 64]. Водночас для А. Йонга пневматологія не є кінечним пунктом п'ятидесятницького богослов'я, а скоріше тим, що Дух веде до надійного тринітарного підходу в теології: "Тільки пневматологічний теїзм спроможний подолати бінарні концепції Бога й рухатися в напрямку повністю тринітарного богослов'я" [8, р. 49]. Таким чином, Дух допомагає вирішити проблему полярності в богословських підходах не дозволяючи їм стати дуалістичними, а скоріше сприяє оцінці обох сторін протиріччя й взаємодії між ними.

Згідно із А.Йонгом, Дух працює в одному та в багатьох, що дозволяє мати відносини між Богом і людством, людей з людьми, говорячи про теми спасіння й примирення. Дух також передає зрозумілу мудрість, яка сфокусована на Христі. Сила Духа забезпечує есхатологічний рух по дорозі до нового життя як окремої людини, так і всього творіння.

Звертаючись до другого елементу своєї методології "Слова", А. Йонг підходить до Писання та Христа через поняття досвіду, який він називає "зростаючим" та "тим, що вторгається". Писання відображає інтерпретації людей про їх переживання Бога, особливо переживання вірними Бога, що з'явився у Христі. Переживання Бога героями біблійних наративів пов'язане з нашим досвідом сьогодні таким чином, щоб привести до цілісного практичного зростання й радикальної трансформації в характері особи. Силою Духа Слово Боже вторгається в життя особи й кидає виклик людському розумінню. Для християн в центрі їх життя та світогляду є незаперечна унікальність особи Ісуса Христа, живого Слова Божого. Водночас А. Йонг задає питання: "Як Писання, зосереджені на Христі, звертаються до наших реальій?" й підкреслює особливу роль у цьому християнського співтовариства, що формує "еклезиологічну традицію", яка задля розрізнення істини має розглядатися поза межами сучасного контексту [8, р. 265]. Останнє є завданням теології, що спроможна з'єднати Дух, Слово й Спільноту так, щоб наше життя в світі преобразилося. Коли ж теологія помиляється, допомогти може взаємодія зі спільнотами поза церквою, де Бог теж продовжує діяти.

Дослідник Е. Лорд, аналізуючи методологію А. Йонга, справедливо робить декілька критичних зауважень, які стосуються перш за все пневматологічного критерію, що відкриває шлях до універсалістського підходу до спасіння [4, р. 47-57]. А. Йонг підкреслює всеохопність дії Духу, що забезпечує проголошення Євангелія через універсальне "злиття духа на всяку плоть". Такий підхід імпонує п'ятидесятникам. Однак, А. Йонг робить із цих роздумів висновок стосовно послідовників інших релігій, а саме, що вони можуть стати частиною есхатологічного царства на підставі більш універсальної дії Бога поза межами церкви. Подібні висновки для п'ятидесятників, особливо вітчизняних, є неприйнятними через заперечення ними сотеріологічного універсалізму, який, крім всього іншого, демотивує місіологічну активність [6, р. 617]. Спасіння можливе лише через християнську церкву, – таким є положення віровчення п'ятидесятників, від якого вони не можуть відмовитися.

Слід зазначити, що християнський фундаменталізм у сотеріології дуже цінний і значимий для п'ятидесятників, оскільки лише сповідуючи виключність особи Христа, їм вдавалося й вдається підтримувати високу динаміку місії. Втім, думки А. Йонга можуть бути корисними надаючи, своєрідної "пневматологічної контекстуалізації" Христу в суспільстві, у різних місцевих обставинах. Тоді в рамках християнського світогляду Христос постає не лише як "унікально виключний", а й як "унікально всеохоплюючий". Як зазначає Е. Лорд, Євангелія зосереджені на Христі – це даність християнської віри, але так як існує можливість похибки в інтерпретаціях робота Духа та Спільноти стає життєво необхідною [4, р. 49]. Тому більший акцент на Христі та Його реальності в наших життях змушує Спільноту рухатися зовні силою Духа, а реальність Духа, що діє у всьому світі неминуче приваблює людей у світі до Христа.

Ще одним уразливим моментом методології А. Йонга є надмірна універсалізація досвіду Духа, яка приводить до неспроможності виробити окреслену п'ятидесятницьку теологію. Деякі п'ятидесятницькі богослови схильні підкреслювати першість Слова у відношенні до досвіду, а не навпаки, апелюючи в тому числі й до ранніх п'ятидесятників, які виробили свій метод читання Біблії даючи початок певному п'ятидесятницькому наративу [1, р. 193-196]. Так К. Арчер в своїй методології схиляється до обмеження розрізнення Духа Писанням,

а не за допомогою досвіду. З іншого боку, п'ятидесятництво вкорінене в переживанні Духа, Який відкриває Бога дивним та захоплюючим чином, і цей рух важко зрозуміти без подібних переживань. Тому модель А. Йонга має перевагу, бо суміщає універсальний досвід переживання божественного із застосуванням особистого християнського досвіду переживання Христа й Писання. Слово не стільки протистоїть Духу та Спільноті, скільки по відношенню до цих категорій зростає (стверджуючи загальне) й вторгається (даючи силу унікальності).

Говорячи про Спільноту, А. Йонг стверджує, що його ідеалом є духовна апостольська спільнота, що відповідає апостольському посланню й отримує завдання приєднатися до місії Месії. Однак у його роздумах виникає певне напруження, яке В. Вунді назвав протиріччям між археологічною методологією, яка шукає витоки п'ятидесятництва разом з іншими християнськими традиціями, й телеологічною, котра орієнтована есхатологічно [7]. А. Йонг наполягає на есхатологічній орієнтації, щоб віддати перевагу майбутньому не відкидаючи й минуле. Тут варто зауважити, що в п'ятидесятництві завжди була велика турбота про минуле, оскільки воно пов'язане з його власними витоками, і акцент А. Йонга на Спільноті дозволяє враховувати традиції минулого. Складнішим для п'ятидесятників є збереження такого есхатологічного погляду, який би цинив традиції, що вели й продовжують вести вперед.

На думку німецьких католицьких богословів Т. Кесслера та А. Ретманна співвідношення Духа та Спільноти, пневматології та еклезіології експліцитно виражено у Апостольському символі віри, де вказано спочатку на віру в Святого Духа, а потім на віру в Церкву [3, р. 176]. Надання Церкві другорядної ролі й визнання пріоритету Духа Святого формує зважені акценти й для місіології. Дух, на думку Т. Кесслера та А. Ретманна, "своєрідна провокація" для збереження Спільноту скромності: "Церква не має права задерти носа, бо в центрі місії не вона, а Дух Святий". Ці католицькі богослови апелюють до відомої фрази Томи Аквінського, який стверджує, що Церква має важливість, тому що Дух Святий діє в ній. Водночас, подібно до А. Йонга, Т. Кесслер та А. Ретманн прагнуть збалансувати свій підхід апелюванням до христології й цитують І. Конгара: "Пневматологія лише в тому випадку корисна, коли вона посилається на Христа. В силі Христа й Святого Духа Церква може бути виключно відкритою" [3, р. 179]. Отже, можна спостерігати, що в католицькій традиції існують спроби методологізації місійної еклезіології через пневматологічні складові, що органічно пояснюють рух Церкви зовні. При цьому місія Духа та місія Христа тісно взаємопов'язані¹ забезпечуючи необхідну динаміку та баланс для Церкви.

Методологія А. Йонга є яскраво п'ятидесятницькою, тому що вона виходить з конкретного досвіду Духа, тримає увагу на христології й зорієнтована на діяльності Спільнот назовні, у світі. Але при цьому існує певна складність екстраполяції усіх складових його методології на вітчизняні п'ятидесятницькі реалії. Це стосується не лише сотеріологічного універсалізму та занадто оптимістичного погляду А.Йонга на роботу Бога поза межами церкви, а й самої природи вітчизняного п'ятидесятництва, сформованого в умовах державно-правових утисків у специфічному конфесійному контексті. Наслідком цього стане специфічне сприйняття оточуючих реалій, яке відобразатиметься в обмеженому усвідомленні культурно-світоглядних трансформацій, унеможливлуючи, крім всього іншого, глибоку теологічну рефлексію. Справедливими видаються сло-

ва П. Яроцького: "Перевага Святого Письма над теологією, християнської етики – над філософськими й соціальними вченнями традиційно притаманна багатьом пізньопротестантським, зокрема евангельським, течіям" [10, с. 6]. Звідси, методологія А. Йонга може здатися відірваною від українських реалій, однак вище вже було підкреслено, що акцент на універсальний досвід Духа робить її релевантною в різних контекстах. Це, втім, не означає заперечення застосування інших типів дискурсу, як-от філософсько-релігієзнавчого, соціологічного та історичного, що в комплексі дозволять зробити об'єктивні висновки щодо розвитку ідентичності українських п'ятидесятників.

Водночас, методологія А. Йонга дає можливість не лише використовувати в дослідженні абстрактну мову дискурсу. Досліджуючи еклезіологічну саморефлексію вітчизняного п'ятидесятництва, не можливо оминати використання образів та метафор в ідентифікації Церкви та її місії. В наявному колі джерел, що стосуються вітчизняного п'ятидесятництва, практично не використовується мова дефініцій та пропозицій стосовно сутності та призначення Церкви, немає тут й системного викладу вчення про Церкву як такого. Наявний небагати набір образів та метафор, що часто дублюють новозавітні (скоріше за формою, ніж наповненням) з невеликими відмінностями, які віддзеркалюють уяву спільноти про саму себе, власний духовний досвід й підкреслюють особливості суспільного контексту, в якому знаходиться спільнота. При цьому використання образів та метафор вітчизняними п'ятидесятниками обумовлено не стільки розумінням складної реальності Церкви, яку неможливо описати логічним визначеннями чи соціологічними моделями, а своєрідним "пневматологічним бібліоцентризмом" про який писав П. Яроцький.

Методологічна триада "Дух-Слово-Спільнота" дозволяє не лише теологічно розщепити п'ятидесятництво, а й пояснити логіку історичного поступу руху, зрозуміти його соціологічні параметри. Недоліки підходу, особливо ті, що впливають з пневматологічної пріоритетності, можуть, навпаки, відобразити специфіку ідентичності вітчизняного п'ятидесятництва, продемонструвати механізм його місійно-еклезіологічних трансформацій, з'ясувати процес усвідомлення віруючими соціокультурних реалій.

Список використаних джерел:

1. Archer K A Pentecostal Hermeneutic: Spirit, Scripture and Community / Kenneth J. Archer. – Cleveland: CPT Press, 2009. – 308 p.
2. Jacobsen D. Thinking in the Spirit: Theologies of the early pentecostal movement/ Douglas Jacobsen. Bloomington: Indiana University Press. 2003. xviii +. 418 pp.
3. Kessler T., Rethmann A.-P. Pentekostalismus. Die Pfingsbewegung als Anfrage und Theologie und Kirche / Tobias Kessler, Albert-Peter Rethmann. – Verlag Friedrich Pustet Regensburg, 2012. – 232 p.
4. Lord A. M. Network Church: A Pentecostal Ecclesiology Shaped by Mission / Andrew M. Lord / A thesis submitted to the University of Birmingham for the degree of Doctor of Philosophy. – School of Philosophy, Theology and Religion College of Arts and Law of the University of Birmingham. – 275 p.
5. Stephen B. Bevans and Roger P. Schroeder, Constants in Context: A Theology of Mission for Today. – New York: Orbis Books, 2004. – 488 p.
6. The New International Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements / eds. Stanley M. Burgess and Eduard M. van der Maas. – Grand Rapids: Zondervan, 2002. – 1278 p.
7. Vondey W. Pentecostalism and the Possibility of Global Theology: Implications of the Theology of Amos Yong / Wolfgang Vondey // PNEUMA 28, no. 2 (2006). – P. 289–312.
8. Yong A. Spirit-Word-Community: Theological Hermeneutics in Trinitarian Perspective / Amos Yong. – Eugene: Wipf & Stock, 2002. – 368 p.
9. Бош Д. Преобразование миссионерства / Д. Бош. – Санкт-Петербург: Богомыслие, 1997. – 640 с.
10. Яроцький П. Релігійний фактор у сучасній Україні // Людина і світ. – 2004. – №3. – с. 2–8.

Надійшла до редколегії 11.03.18

¹ Цей взаємозв'язок простежується в новозавітних текстах Лук. 4:16-20, Ів. 20:21-22.

М. М. Мокиєнко

МЕТОДОЛОГИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ПЯТИДЕСЯТНИЧЕСКОЙ МИССИОНЕРСКОЙ ЭККЛЕЗИОЛОГИИ

В статье анализируется эвристический потенциал, теоретические и практическая значимость современных методологий исследования развития пятидесятнической миссионерской экклесиологии. В целом пятидесятническая миссионерская экклесиология развивается в направлении преодоления субъективизма и примитивизма по направлению к созданию объективистских и интерсубъективных теорий миссии и миссионерской экклесиологии. Особое значение имеет триада "Дух Слово-Сообщество", которая конституирует церковь, что является условием успешности миссии. В частности, опыт переживания присутствия Духа предоставляет убедительность Слово Писания, и они вместе формируют Сообщество, которое, как народ Божий, является местом проявления деятельности Бога миру. Задачей миссии является не спасение отдельных лиц "от мира" в церковных общинах, а целостное преобразование мира, выявление власти Бога над миром, должное проявление в полноте в эсхатологической реальности Царства Божьего, а сегодня выявляется в пятидесятнических церковных движениях.

Ключевые слова: современная теология, миссия, экклесиология, пятидесятническое движение, триадология.

M. M. Mokienko

METHODOLOGY FOR THE STUDY OF THE DEVELOPMENT OF PENTECOSTAL MISSION ECCLESIOLOGY

The article analyzes the heuristic potential, theoretical and practical significance of modern methodologies for the study of the development of Pentecostal mission ecclesiology. In general, Pentecostal missionary ecclesiology is developing in the direction of overcoming subjectivism and primitivism towards the creation of objective and intersubjective mission theory and mission ecclesiology. Of particular importance is the Triada "Spirit-Word-Community", which constitutes the church, is a condition for the success of the mission. Namely, the experience of experiencing the presence of the Spirit gives the persuasiveness of the Word of Scripture, and they together form the Community, which, as a people of God, is a place of manifestation of the activities of God for the world. The mission of the mission is not the salvation of individuals "from the world" in church communities, but the holistic transformation of the world, the discovery of God's power over the world, which must manifest itself in completeness in the eschatological reality of the Kingdom of God, and is now manifested in Pentecostal church movements. It is proved that consideration of the whole religiosity of humanity as a result of the activity of the Holy Ghost can lead to relativism. Confirmation of this is the reflection of some modern Pentecostal theologians on the soteriological value of all religions. The preservation of Christian church identity under these conditions becomes the task of the church community itself. At the same time, the Ukrainian Pentecostalism is characterized by a denial of the legitimacy of religious relativism. That is why the emphasis on the activities of the Holy Spirit is balanced in the Ukrainian Pentecostal theology with its Christothorism.

Keywords: modern theology, mission, ecclesiology, Pentecostal movement, triadology.

УДК 272+172+36

С. І. Присухін, доктор філософії

ПРИНЦИП УНІВЕРСАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ БЛАГ: УРОКИ МАГІСТЕРІУМУ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Стаття присвячена аналізу напрацювань Соціального Вчителства Католицької Церкви, що розкривають змістовні характеристики поняття "принцип універсального призначення благ", його роль і значення в системі християнських морально-етичних цінностей.

Ключові слова: благо, універсальне призначення благ, відповідальність і спільне благо, спільне благо і універсальне призначення благ.

Постановка проблеми: Магістеріум Католицької Церкви у ХХ – на початку ХХІ ст. обґрунтував позицію, відповідно до якої подолання кризи сучасної цивілізації ("цивілізації смерті", за визначенням Йоана Павла II) значною мірою залежить від наповнення соціально-економічних, соціально-політичних та соціокультурних відносин принципами християнської моралі, а також рекомендованими Церквою принципами соціальної практики, серед яких чільне місце посідає принцип універсального призначення благ. Рекомендації Магістеріуму залишаються відкритими для подальшого обговорення у філософських, релігієзнавчих та інших дискурсах, що не применшує їх практичної доцільності під час вирішення найгостріших соціальних суперечностей сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Джерельну базу дослідження складають теолого-богословські напрацювання Соціального Вчителства Католицької Церкви, репрезентовані Компендіумом соціального вчення Католицької Церкви, Катехизмом Католицької Церкви, документами II Ватиканського Собору, зокрема Пастирською Конституцією "Gaudium et spes", Декретом "Apostolicam Actuositatem", Інструкцією Конгрегації вирошення "Libertatis conscientia", енцикліками Пап Римських, зокрема "Populorum progressio" Павла VI, "Centesimus annus", "Laborem exercens", "Sollicitudo rei socialis" Йоана Павла II та ін.

Мета статті. На основі аналізу напрацювань Соціального Вчителства Католицької Церкви дослідити рекомендований Церквою до впровадження в соціальну практику принцип універсального призначення благ як один із найважливіших принципів розвитку соціально-економічного буття невід'ємно від етичних цінностей християнської культури – віри в Бога, любові до ближ-

нього, свободи, справедливості тощо та апробованих інших принципів соціальної практики – спільного блага, солідарності, субсидіарності, діалогізму тощо.

Основні результати дослідження. Принцип універсального призначення благ віддзеркалює досвід соціальної практики людства як результат здійснення принципу спільного блага та його теоретичну інтерпретацію. У Пастирській Конституції "Gaudium et spes" ("Радість і надія", 07.12.1965 р.) у розділі, присвяченому питанням соціально-економічного життя (п. 69. "Загальне призначення земських благ"), зазначалося, що "Бог призначив землю і все, що на ній, для вжитку всіх людей і народів так, що сотворені блага повинні бути в користуванні всіх, відповідно до слухних норм, і під проводом справедливості, в злуці з любов'ю" [2, с. 586]. Інакше кажучи, Бог дає людському співтовариству потрібні блага, не забуваючи про всіх нужденних, "аби з них жили всі" [2, с. 586]. Останнє надає підстави для твердження про універсальне призначення земних благ, а сам принцип універсального призначення благ подається як основа спільного права на користування всіма необхідними для людини благами. Згідно з цим принципом, кожна людина повинна жити в добробуті, необхідному для її всебічного розвитку. Принцип універсального призначення благ корелює з природним правом, що генетично належить окремо взятій людині "і має пріоритет над будь-яким людським розпорядженням благами, над будь-якою правовою, економічною і суспільною системою чи методом" [7, с. 116].

Правовий контекст принципу універсального призначення благ і специфіку його реалізації в соціально-економічній та інших різновидах практики розкриває соціальна доктрина Церкви, вбачаючи в праві на спіль-